

КАБАКОВ Ілля Йосипович (30. 09. 1933, Дніпропетровськ, нині Дніпро — 27. 05. 2023, м. Нью-Йорк, США) — художник-концептуаліст, графік, живописець, теоретик мистецтва. Іноз. чл. Рос. АМ. Орден Дружби (РФ, 2008). Художня премія імператора Японії (разом з Е. Кабаковою, 2008). Член СХ СРСР (1963), неофіц. твор. об'єдн. «Сретен. бульвар» (1970-і рр.). Під час 2-ї світової війни — в евакуації у м. Самарканд (Узбекистан), де 1943 вступив до худож. школи при Ленінгр. інституті живопису, скульптури та архітектури (нині С.-Петербург), яку закін., повернувшись до Москви; навч. на графіч. факультеті Моск. худож. інституту (1951-57; викл. Б. Дехтерев). У 1950-70-х рр. співпрацював із моск. видавництвами «Детская литература», «Малыш» та ж. «Работница», «Смена», «Знание — сила», «Мурзилка», «Колобок». Від поч. 1960-х рр. — учасник неофіц. худож. руху та його виставок (1965 — «Альтернативна дійсність» у м. Аква, Італія; 1968 — у кафе «Синій птах», Москва). Персон. — у Москві (1958, 1970, 2003, 2004, 2008, 2010), Базелі (1987), Бонні (1988), Лондоні (1989), Вашингтоні (1991), Кельні (1992), Чикаго (1993), Осло (1994), Відні, Лісабоні, Амстердамі, Парижі (усі — 1995), Києві (1999-2000). Перші роботи — у напрямках експресіонізму та сюрреалізму. Від кін. 1960-х рр. розробляв власну версію концептуал. мистецтва, поєднуючи графічні малюнки, тексти, об'єкти, інсталяції. Один із засн. і провід. майстрів «моск. школи концептуалізму». Від 1980-х рр. віддавав перевагу об'єктам та інсталяціям. Від 1988 — у Нью-Йорку. Розробив 1992 оформлення опери «Життя з ідіотом» А. Шнітке (за оповіданням В. Єрофєєва), поставл. у Нідерланд. опері в Амстердамі. Інсталяції К. експонували на Венеціан. бієнале (1993), бієнале Музею

амер. мистецтва Вітні (1997). Видав 1995 у Мюнхені кн. «О “тотальной” инсталляции». В оригін. моделі мистецтва «тотал. інсталяції» через поєднання картин, текстів, предметів та звуків створив особливе образно-змістове середовище. Творчість К. — одне з видат. явищ світ. мистецтва 2-ї пол. 20 ст., у ній автор художньо проаналізував парадоксальність рад. дійсності, надаючи їй образам універсал. метафор. змісту. В його графіч. циклах, що поєднують текст та зображення, знайшли продовження традиції авангард. «автор. книги», «приват. альбому». Окремі роботи зберігаються у ДТГ і Музеї сучас. мистецтва у Москві, Ермітажі та Рос. музеї у С.-Петербурзі, Музеї сучас. мистецтва у Нью-Йорку, Центрі Помпіду в Парижі.

Основні твори

серії — «Графічні імпровізації» (1961-69), «Десять персонажів» (1970-76); поліптих «Здрастуй, ранок моєї країни!» (1980); інсталяції — «Ящик зі сміттям» (1981), «Дошка-оголошення» (1984), «Чоловік, який полетів у космос зі своєї квартири» (1986), «Білизна покриває все», «Комунальна квартира — корабель» (обидві — 1989), «Червоний вагон» (1990-91), «Нерукотворний живопис» (1992), «Білий архів» (1993), «Річка золотого андеграунду» (1994), «Без води», «Випадок у музеї, або Музика води», «Шкільна бібліотека», «Людина, яка нічого не викидала» (усі — 1995), «Корабель мого життя» (1996), «Табурет» (2001), «Корабель толерантності» (2010).

Рекомендована література

1. Бакштейн И., Монастырский А. Илья Кабаков, или География колобка // Флэш Арт. 1989. № 1;
2. Раппапорт А. «Веревки» Ильи Кабакова: Опыт интерпретации концептуалистского ассамбляжа // Сов. искусствознание. 1990. № 26;
3. Бобринская Е. А. Концептуализм. Москва, 1994;
4. A. Wallach. Ilya Kabakov. The Man Who Never Threw Anything Away. New York, 1996;
5. Илья Кабаков, Борис Гройс. Диалоги (1990-1994). Москва, 1999;
6. Кабаков Илья. 60-е-70-е...: Зап. о неофиц. жизни в Москве // Wiener Slavistische Almanach. Literarische Reihe. Sonderband 47. Wien, 1999;
7. Скляренко Г. Два «К» світового концептуалізму // Політика і культура. 1999. № 35.

Г. Я. Скляренко

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Кабаков Ілля Йосипович / Г. Я. Складенко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2011. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-11930>. – Останнє поновлення : 2024.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).